

NOTAT

Miljøministeriet
Departementet

Rent drikkevand og sikker
kemi

J.nr. 2022-7802

Ref. PIJEN

Den 18. august 2022

Bilag til besvarelse af MOF alm. del spm. 1149 om alternativer til azolmidler til træbeskyttelse

Inden for træbeskyttelse er der i dag godkendt to azolmidler; propiconazol og tebuconazol. Begge stoffer er under revurdering, og der skal inden for få år tages stilling til, om godkendelsen af stofferne kan fornyes. De to azoler virker mod træødelæggende svamp, og især propiconazol er i dag hyppigt anvendt i træbeskyttelse, hvor stoffet indgår i mere end halvdelen af produktgodkendelserne i EU. Revurderingen af propiconazol er længst i proces, og høringssvar fra en EU-høring i 2021 angiver samstemmende, at der er en tydelig mangel på tilstrækkelige alternativer til propiconazol. Samme melding kommer også fra de danske interessenter, jf. det fælles høringssvar fra Danmarks Farve- og Limindustri, Dansk Industri, DI Byggeri og Træ- og Møbelindustrien, som er refereret i grundnotatet, MOF alm. del – bilag 622.

I revurderingen af propiconazol indgår en vurdering af, om der findes egnede alternativer. Alternativer kan både være alternative biocidaktivstoffer, alternative teknikker uden biocider eller alternativer til imprægneret træ. Finland har som vurderende myndighed udarbejdet et udkast til revurderingen af propiconazol. Udkastet blev drøftet i biocidkomitéen i marts 2022, hvor samtlige medlemsstaters biocidmyndigheder og det europæiske kemikalieagentur er repræsenteret. Revurderingsrapporten har dannet grundlaget for biocidkomitéens udtalelse, som blev vedtaget på mødet med Miljøstyrelsens støtte. Overordnet set må det forventes, at samme vurdering af alternativer vil gælde for tebuconazol.

Fsva. alternative materialer fremgår det i udtalelsen fra biocidkomitéen, at det potentielt er muligt at erstatte materialet "imprægneret træ" med andre materialer som stål, beton, plastik eller komposit. Ministeriet anser det dog ikke som en potentiel vej frem i Danmark, bl.a. da træ er en fornybar råvare, der kan være med til at sænke udledningen af drivhusgasser fra byggevareindustrien og samtidig mindske afhængigheden af mineralske råstoffer.

Mht. alternative teknikker fremgår det af udtalelsen, at disse findes, men at de ikke kan substituere alle anvendelser af træ behandlet med propiconazol. Teknikkerne omfatter varmebehandling samt forskellige former for kemisk modificering af træ. I Danmark udbyder træbranchen i mindre omfang modificeret træ til salg til visse anvendelser, og det er et område i udvikling. Under Miljøteknologisk Udviklings- og Demonstrationsprogram (MUDP) er der støttet flere projekter, der omhandler modificering af træ som alternativ til traditionel træimprægnering. Senest er der i 2021 bevilget tilskud til projektet "Træmodifikation som vej til udfasning af biocider".

Fsva. alternative biocidaktivstoffer er emnet ikke analyseret i detaljer i udtalelsen fra biocidkomiteen, men det indikeres, at der for nogle anvendelser kan være alternative aktivstoffer tilgængelige. Af udtalelsen fremgår, at der kan være behov for flere stoffer for at erstatte propiconazol, idet stoffet er et bredspektret svampemiddel.

Danmarks Farve- og Limindustri, Dansk Industri, DI Byg, DI Dansk Byggeri, Vinduesindustrien og Træ- og Møbelindustrien har sammen udgivet en rapport om brugen af propiconazol i træbeskyttelse, herunder deres analyse af alternative aktivstoffer. Heraf fremgår, at der blandt de nuværende godkendte aktivstoffer til træbeskyttelse kun er meget få alternativer til azolerne. Først og fremmest virker nogle af disse stoffer ikke mod de samme målorganismer som azolerne. Dernæst er der andre af stofferne, som giver store tekniske udfordringer. Og endelig opfylder nogle af stofferne udelukkelseskriterierne, hvorfor de som udgangspunkt slet ikke bør godkendes ifølge biocidforordningen, og de anses derfor ikke som relevante alternativer fremadrettet.

Det reducerer ifølge erhvervets rapport de potentielle alternative godkendte aktivstoffer til følgende tre: 4,5-dichlor-2-octyl-2H-isothiazol-3-on (DCOIT), 3-iod-2-propynyl-butylcarbammat (IPBC) og penflufen. For stoffet DCOIT gælder, at der hverken er godkendte produkter eller praktisk erfaring med stoffet i fht. træbeskyttelse. Branchen forudser desuden potentielle udfordringer i fht. om eventuelle produkter vil kunne bestå en risikovurdering i relation til menneskers sundhed. Stoffet IPBC er allerede bredt anvendt i dag i træbeskyttelse, ofte i kombination med azolerne, hvor IPBC er tilsat for virkning mod blåsplint, mens azolerne virker mod træødelæggende svamp. Hvis IPBC skal virke mod træødelæggende svamp, skal der anvendes højere koncentrationer, hvilket kan give udfordringer i fht. at bestå risikovurderingen. Hvis IPBC er det eneste anvendte aktivstof, er der også større risiko for udvikling af resistens. Det tredje stof penflufen er et relativt nyt aktivstof, og det anses af branchen som et potentielt, fremtidigt alternativ til brug mod træødelæggende svamp.

Omkring penflufen kan yderligere oplyses, at det blev godkendt som nyt biocidaktivstof i EU i 2019. Fordi stoffet er relativt nyligt godkendt, er der i EU kun meget få midler godkendt med penflufen, og endnu er ingen midler godkendt i Danmark. Det er derfor ministeriets vurdering, at der på nuværende tidspunkt er brug for mere erfaring med stoffet og produkterne, før det kan konkluderes, om stoffet på sigt kan afløse azolerne.

Ministeriet har ikke kendskab til, at der er nye aktivstoffer under godkendelse til træbeskyttelse, som kan være alternativer til azol-midlerne. Branchen peger på, at udviklings- og godkendelsesprocessen er meget omfattende og omkostningstung, hvorfor processen forventes at tage minimum 6 år til udvikling, testning og godkendelse af et nyt aktivstof. Dernæst venter udvikling- og godkendelsesproces for selve træbeskyttelsesmidlerne.